

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2015-02-20

Dnr VON 2015/0014

Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2015-2017, budget 2015

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Godkänna verksamhetsplan och budget enligt förvaltningens förslag.
2. Förvaltningen får i uppdrag att utveckla mätbara resultatmål utifrån Kommunfullmäktiges nya inriktningsmål och indikatorer.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har fastställt Vård- och omsorgsnämndens budgetram till 539 600 tkr för år 2015. Det innebär en ökad ram för nettokostnader med 28 600 tkr jämfört med budget 2014. Nettoförändringen innehåller indexuppräkning motsvarande 10 mkr och volymökningar motsvarande 13 mkr. Av de bruttokostnader som avser volymökningar har 7 550 tkr avsatts för särskilt boende och resterande 6 450 tkr har budgeterats inom verksamheter för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Utöver detta har Vård- och omsorgsnämnden erhållit medel för extra satsningar. De består bland annat av 375 tkr för införandet av kommunalt bostadstillägg i bostad med särskild service enligt LSS från halvårskiftet och 1 mkr för övertagandet av hälso- och sjukvårdsansvaret i densamma från 1 oktober. För att kunna införa digitala trygghetslarm under året har nämndens ram utökats med ytterligare 2,3 mkr för detta, varav 1 mkr är av engångskaraktär och 1,3 mkr per år är ett utökat anslag till Produktionsstyrelsen. En förstärkning till anhörigstöd har avsatts på 300 tkr samt en förstärkning på 750 tkr för ersättningen till Österåkers korttidsenhet som bedrivs i egen regi. Slutligen beslutade kommunfullmäktige om en extra lönesatsning på biståndshandläggare motsvarande 600 tkr för år 2015.

Bilagor

1. Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2015-2017, Budget 2015

Anne Simmasgård
Förvaltningschef

Frida Wennermark
Controller

2015-02-20

Vård- och omsorgsnämnden

Verksamhetsplan 2015-2017

Budget 2015

Innehållsförteckning

Ekonomisk sammanställning	3
Ansvar och uppgifter	4
Övergripande	4
Ledning och myndighetsutövning	4
Äldreomsorg	4
Omsorgen om personer med funktionsnedsättning	5
Mål och riktlinjer	5
Åtgärder och måluppfyllelse	7
Miljömål	10
Styrtal	10
Övergripande	10
Äldreomsorg	11
Funktionshinder	11
Förändringar i förhållande till budget 2014	11
Lokaler	14
Utveckling och förändringar	15
E-hälsa	15
Bostadssituationen	15
Kostnadsökningar inom funktionshinderområdet	15
Valfrihet inom särskilt boende och etablering av nya verksamheter	16
Valfrihet	16
Ansvar för hälso- och sjukvård i LSS-verksamheter	16
Hemsjukvård	17
De nya demensriktlinjerna	17
Förebyggande och uppsökande verksamhet	17
Ekonomisk riskanalys	17

Ordförande: Mikael Ottosson
Förvaltningschef: Anne Simmasgård

Ekonomisk sammanställning

Driftredovisning per slag tkr	Budget 2014	Budget 2015	Plan 2016 exkl prisutv.	Plan 2017 exkl prisutv.
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	22 571	24 735	24 735	24 735
Övriga intäkter	43 429	46 565	46 565	46 565
Summa intäkter	66 000	71 300	71 300	71 300
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-22 782	-27 011	-27 011	-27 011
Lokalkostnader	-39 655	-39 950	-39 950	-39 950
Kapitalkostnader	-923	-907	-907	-907
Köp av verksamhet	-481 090	-531 667	-551 667	-566 667
Övriga kostnader	-32 550	-11 365	-11 365	-11 365
Summa kostnader	-577 000	-610 900	-630 900	-645 900
Verksamhetens nettokostnader	-511 000	-539 600	-559 600	-574 600

Driftredovisning per verksamhet tkr	Budget 2015			
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto i %
Nämnd och Stab	-32 387	407	-31 980	6%
Särskilt boende	-171 423	36 219	-135 204	25%
Korttidsplatser äldre	-35 725	3 284	-32 441	6%
Hemtjänst	-104 015	10 328	-93 687	17%
Övrig äldreomsorg	-15 731	3 424	-12 307	2%
Korttids LSS	-22 824	1 055	-21 769	4%
LSS boende	-114 815	10 331	-104 484	19%
Daglig verksamhet LSS	-31 791	378	-31 413	6%
Övrig LSS	-7 524	232	-7 292	1%
Vård psykiskt funktionshindrade	-21 294	2 653	-18 641	3%
Övrig omsorg psyk funk hindr	-13 608	228	-13 380	2%
Personlig Assistans LSS	-12 997	658	-12 339	2%
Personlig Assistans SFB	-23 171	46	-23 125	4%
Personligt ombud	-3 595	2 057	-1 538	0%
Sammanlagt	-610 900	71 300	-539 600	100%

Kommunfullmäktige har fastställt Vård- och omsorgsnämndens budgetram till 539 600 tkr för år 2015. Det innebär en ökad ram för nettokostnader med 28 600 tkr jämfört med budget 2014. Nettoförändringen innehåller indexuppräkning motsvarande 10 mkr och volymökningar motsvarande 13 mkr. Av de

bruttokostnader som avser volymökningar har 7 550 tkr avsatts för särskilt boende och resterande 6 450 tkr har budgeterats inom verksamheter för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Utöver detta har Vård- och omsorgsnämnden erhållit medel för extra satsningar. De består bland annat av 375 tkr för införandet av kommunalt bostadstillägg i bostad med särskild service enligt LSS från halvårskiftet och 1 mkr för övertagandet av hälso- & sjukvårdsansvaret i densamma från 1 oktober. För att kunna införa digitala trygghetslarm under året har nämndens ram utökats med ytterligare 2,3 mkr för detta, varav 1 mkr är av engångskaraktär och 1,3 mkr per år är ett utökat anslag till Produktionsstyrelsen. En förstärkning till anhörigstöd har avsatts på 300 tkr samt en förstärkning på 750 tkr för ersättningen till Österåkers korttidsenhet som bedrivs i egen regi. Nämndens budgetram har också utökats med 800 tkr till följd av högre kostnader för den interna fördelningen av administrativa kostnader (BSA) i kommunen. Slutligen beslutade kommunfullmäktige om en extra lönesatsning på biståndshandläggare motsvarande 600 tkr för år 2015.

Ansvar och uppgifter

Övergripande

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), med undantag för driften av de kommunala resultatenheterna. Vård- och omsorgsnämnden är så kallad kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och av de utförda insatserna. Verksamheten är uppdelad i tre huvudområden: ledning och myndighetsutövning, äldreomsorg och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Ledning och myndighetsutövning

Ledningsfunktionen omfattar förvaltningsledning och administration.

Myndighetsutövning handläggs av biståndsenheten.

Äldreomsorg

Verksamheten omfattar service, stöd och omvårdnad i det egna hemmet för personer oavsett ålder (hemtjänst) samt särskilt boende, korttidsboende och dagverksamhet där även hälso- och sjukvårdsinsatser ingår. Dessutom ingår uppsökande och förebyggande verksamhet samt anhörigstöd.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Omsorgen enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) omfattar bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service och daglig verksamhet för vuxna. Övriga insatser som ingår är personlig assistans, ledsagning, kontaktperson, avlösarservice, korttidsvistelse och korttidsstillsyn. Verksamheten omfattar dessutom stöd till personer med psykiskt funktionshinder och personligt ombudsverksamhet (PO). Anhörigstöd ingår i verksamhetsområdet.

Mål och riktlinjer

Kommunens vision är att Österåker 2020 ska vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun som flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass. Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet.

Kommunfullmäktige har fastställt fyra inriktningsmål och uppdragit åt nämnderna att ta fram resultatmål tillsammans med nyckeltal och mätmetoder utifrån inriktningsmålen.

1. Ekonomi i balans

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
1.1. Genomlysa ersättningsmodeller	Antal genomlysningar	Genomlysning av ersättningen för personlig assistans, ledsagning och avlösning LSS, mat och nattpatrull.
1.2 Uppnå nollresultat	Utfall	Följa upp konsekvensen av LOV i särskilt boende. Professionell hantering av lägenheter och lokaler. Förbättra möjligheter till rekrytering av bistånds- och LSS handläggare. Användning av ändamålsenliga verktyg. Följa upp effekterna av nya riktlinjer från Socialstyrelsen. Förbereda övertagandet av HSL-ansvaret inom LSS.
1.3 Genomlysa kostnader med obalans eller stora förändringar	Antal genomlysningar	Analysera kostnadsökningar inom områden med underskott, t ex socialpsykiatri. Strategiskt arbete kring unga vuxna som söker daglig verksamhet, sysselsättning.

2. Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
2.1 Öka antalet e-tjänster.	Antal e-tjänster	I samarbete med IT-enheten införa e-tjänster.
2.2 Strategi för e-hälsa	Ja/nej	Ta fram en strategi för e-hälsa.
2.3 Digitala trygghetslarm.	Ja/nej	Implementera plan för införande av digitala trygghetslarm.

3. Österåker ska vara bästa skolkommunen i länet

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
3.1 Bidra till en fungerande skolgång även för elever med funktionsnedsättning.	Antal samordnade individuella planer där skolan deltar.	Upprätta samordnade individuella planer (SIP) och kalla skolan där behov finns.

4. Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
4.1 Säkerställa kvaliteten i verksamheten genom kvalitetsledningssystemet.	Antal kartläggningar och riskanalyser.	Genomföra processkartläggningar och riskanalyser.
4.2 Förbättra informationen om verksamheten med valmöjligheter.	Ja/nej	Utarbeta informationsmaterial om valbara verksamheter, inklusive möjligheter till jämförelser.
4.3 Öka den enskildes inflytande över sitt stöd.	Index för inflytande och delaktighet enligt SCB. Antal genomförandeplaner.	Följa upp att genomförandeplaner görs. Implementera ÄBIC.
4.4 Fokusera på ett kvalitetsområde per år.	Redovisning av arbetet.	Under 2015 är fokus utevistelse och utemiljö med inriktning på fysisk aktivitet.
4.5 Utveckla det förebyggande arbetet.	Redovisning av arbetet.	Särskilda förebyggande satsningar. Säkerställa en ändamålsenlig läkemedelsanvändning inom särskilt boende för äldre. Utarbeta regelverk som stimulerar enskilda aktörer att starta trygghetsboenden.

5. Trygg miljö

Kommunfullmäktige har till den nya mandatperioden fastställt ett femte mål som handlar om trygg miljö. Nämnden har ännu inte arbetat fram resultatmål, nyckeltal och åtagande för hur detta mål ska uppnås utan arbetet kommer pågå under våren 2015.

Åtgärder för måluppfyllelse

1. Ekonomi i balans

Som ett led i att säkerställa att Vård- och omsorgsnämndens ersättningsnivåer och modeller är ändamålsenliga och rimliga i förhållande till nämndens kvalitetsmål kommer dessa regelbundet att ses över. Förvaltningen har som mål att varje år se över minst två ersättningar. Detta gäller såväl anslags- som prestationsfinansierade ersättningar.

Förvaltningen avser att följa upp konsekvenserna av att nya aktörer startar särskilt boende för äldre och blir då del av kommunens valfrihetssystem (LOV). Det finns ett stort behov av korttidsplatser för personer med demenssjukdom. En planerad åtgärd är att skapa en korttidsavdelning på Enebacken. I anslutning till detta kommer växelvårdsplatserna på Solskiftets äldreboende och lokalutnyttjandet där att ses över. Detta blir möjligt först när det finns fler särskilda boendeplatser d v s när det finns ett nytt särskilt boende i kommunen.

Vård- och omsorgsnämnden hanterar ett stort antal lägenheter som omsätter mycket pengar. Arbetet innebär allt från själva administrationen av andrahandsuthyrning till bedömning av renoveringsbehov med kostnadskalkyler och förhandlingar. Detta arbete kräver en specifik kompetens som förvaltningen saknar varför en tjänst som fastighetsförvaltare inrättats. Tjänsten samfinansieras med Socialnämnden.

Rekryteringsläget för bistånds- och LSS-handläggare är bekymmersamt.

Förvaltningen avser att pröva nya sätt för att locka erfaren personal till kommunen och att kunna behålla nuvarande medarbetare.

Förvaltningen arbetar för att införa användandet av gemensamma metoder och verktyg för att underlätta och säkerställa en effektiv och rättssäker biståndshandläggning. ÄBIC – Äldres behov i centrum - En nationell modell som Socialstyrelsen har utvecklat för att kunna bedöma och beskriva äldres behov och insatser inom daglig livsföring. Modellen ska bidra till att höja kvaliteten inom äldreomsorgen genom likvärdig handläggning och bättre möjlighet till insyn och delaktighet för individen och närstående. Här ingår även införande av dokumentation enligt nationellt fackspråk med fokus på WHO:s klassifikation ICF (Internationell

klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa). ICF ger en gemensam referensram och terminologi för att beskriva behov och följa resultat.

Andra ändamålsenliga verktyg som kommer att implementeras är IBS (individuell behovs segmentering) och SIP (samordnad individuell plan). IBS är ett nytt verktyg för beräkning av tidsåtgång för omsorgsinsatser i samband med biståndshandläggning. SIP är ett verktyg som enligt lagstiftningen ska användas för planering då den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Här behövs kompetensutveckling till personal och framtagande av rutiner för att säkerställa ett korrekt arbetssätt.

Förvaltningen kommer att analysera kostnadsökningar inom områden med stora underskott, det gäller exempelvis inom socialpsykiatri. Vidare kommer ett strategiskt arbete kring unga vuxna som söker daglig verksamhet och sysselsättning att ske tillsammans med arbetsförmedling i syfte att säkerställa att rätt insats erbjuds. Antalet unga personer med funktionsnedsättning som ansöker om daglig verksamhet (LSS) eller sysselsättning (SoL) ökar snabbt. Därför kommer förvaltningen att undersöka vilket stöd de får från andra aktörer i sina utredningar. Målgruppen kommer också att bli prioriterad i det nystartade Samordningsförbundet Södra Roslagen.

2. Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande för all kommunal service

I kommunen pågår ett projekt för att kunna erbjuda e-tjänster till medborgarna. För socialförvaltningens del kan det handla om att medborgarna ska kunna ansöka om insatser via webben. Syftet är att ge fler möjligheter till kommunikation och ökad tillgänglighet.

E-hemtjänst är ett begrepp som är under utveckling. Det handlar om olika former av digitala lösningar, t ex kommunikation via kamera eller bildtelefon. Förvaltningen avser att följa och delta i det regionala utvecklingsarbetet som pågår, för att i senare skede föreslå lösningar. En e-hälsost strategi ska tas fram, som bland annat inkluderar e-hemtjänst, nationell patientöversikt (NPÖ) och vårdplaneringsmöten med hjälp av videoteknik. Projekt för att införa digitala trygghetslarm pågår .

3. Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

Att skolgången fungerar för barn med funktionsnedsättning är viktigt och kan påverka barnets och familjens stödbehov. Skolperspektivet är en naturlig del i utredningar i dag. Ett verktyg som kan användas för att ytterligare samordna insatser är samordnad individuell plan (SIP).

4. Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade

Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med olika delar av kvalitetslednings-systemet. Systemet innebär en rad aktiviteter och åtgärder som syftar till att säkerställa att invånarna får omsorg och stöd med den kvalitet som lagstiftaren avser och som nämnden beslutat.

Exempel på aktiviteter är processkartläggningar, riskanalyser och olika former av egenkontroll. Dessutom ingår att vidareutveckla uppföljning av verksamheter.

Valfrihetssystemen ska utvecklas vidare med fokus på information till medborgarna samt på möjligheter att jämföra verksamheter. Marknadsföring och information om Vård- och omsorgsnämndens verksamheter ska utvecklas och förbättras. Det är viktigt att kommuninvånarna har tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information.

För att stärka den enskildes inflytande över sitt stöd kommer arbetet med genomförandeplaner att följas upp. Biståndshandläggarna arbetar för att implementera ÅBIC, ett verktyg för utredning och kartläggning av den enskilde äldres behov.

I syfte att utveckla uppföljningen och därmed höja kvaliteten i verksamheten har Vård- och omsorgsnämnden fokuserat på ett temaområde per år. Det primära syftet är att bidra till ökad livskvalitet och därmed till bättre hälsa för målgruppen. Den tidigare erhållna miljonen som verksamheter inom särskilt boende har kunna söka till olika aktiviteter och satsningen på träffpunkter, kommer att knytas an till temat. Temat för 2015 är utevistelse och utemiljön med inriktning mot fysisk aktivitet.

Det förebyggande, hälsofrämjande arbetet inom äldreomsorgen kommer även fortsättningsvis att förstärkas bl.a. genom att brukarperspektivet ska ges större fokus och genomsyra all uppföljning. Pilotprojektet ”Träning inom växelvården på Solskiftets äldreboende” och hälsoprojektet som erbjuder balansträning/fallförebyggandeträning för personer som är 75 år och äldre i ordinärt boende, är bra exempel på hälsofrämjande insatser. Träffpunktverksamheten som stegvis kommit igång under 2014 har fallit väl ut och blivit en succé bland pensionärerna.

Inom den uppsökande verksamheten, anhörigstöd och samordning av stöd till personer med demenssjukdom och kognitiv svikt har teamarbetet utvecklats i positiv riktning. Under 2015 kommer fokus särskilt att vara på anhörigstöd inom verksamheten, information och utbildning till vård- och omsorgspersonal.

För att uppnå en ändamålsenlig läkemedelshantering samarbetar läkare och hälso- och sjukvårdspersonal på alla äldreboenden. Strukturerade läkemedelsgenomgångar

genomförs när den äldre flyttar in och regelbundet under vistelsen. Inför läkemedelsgenomgången får den enskilde fylla i ett symtomskattningsformulär. Övrig information inhämtas från den enskilde och vid behov närstående. Vid läkemedelsgenomgången beaktar läkaren särskilt om det finns alternativ till läkemedel dvs icke farmalogisk behandling.

Genom att ta fram ett regelverk som stimulerar aktörer att starta trygghetsboenden är förhoppningen att bostadssituationen för äldre blir bättre och att behovet av vård och omsorg skjuts upp.

Miljömål

Vård- och omsorgsnämnden följer de av Kommunfullmäktige uppsatta miljömålen för att minska klimatpåverkan. Under 2014-2015 ska de centrala miljömålen revideras, socialförvaltningen deltar i arbetet. Att minska negativ klimatpåverkan och att bidra till en hållbar miljö, både socialt, ekonomiskt och folkhälsomässigt, är ett övergripande mål.

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
5.1 Verksamheten bidrar till hållbar utveckling	Ja/nej	Undersöka möjligheter att ställa hållbarhetskrav i upphandlingar.
5.2 Minska antalet arbetsresor	Ja/nej	Skapa möjligheter till resfria möten, ex videokonferens. Delta i konferenser och utbildningar via video.
5.3 Arbeta för tillgång till utemiljöer	Ja/nej.	Utevistelse är fokusområde för 2015. I upphandlingar ställa krav på tillgång till grönområden.

Styrtal

Övergripande	Utfall 2013	Budget 2014	Utfall 2014	Budget 2015
Antal invånare	40 495	41 141	41 180	41 286
Antal anställda	39	38	44	42

Äldreomsorg	Utfall	Budget	Utfall	Budget
	2013	2014	2014	2015
Särskilt boende, årsplatser	211	212	206	227
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 838	1 905	1 766	1 806
Korttidsplatser, antal dygn	19 948	18 504	19 117	14 931
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 227	2 154	2 083	2 164
Utskrivningsklara, antal dygn	151	129	114	114
Utskrivningsklara, snittkostnad/dygn	2 570	3 279	2 842	2 904
Hemtjänst, utförda timmar dag och kväll	232 531	231 968	241 806	244 217
- <i>varav extern regi</i>	45%	45%	49%	49%
Hemtjänst, antal kunder	511	520	518	522
Hemtjänst, pris/utförd timme	375	382	376	384

Funktionshinder	Utfall	Budget	Utfall	Budget
	2013	2014	2014	2015
Boende, antal vuxna egen regi	100	100	102	103
Boende, antal vuxna extern regi	21	24	24	27
Boende, antal barn	17	15	13	11
Daglig verksamhet enl. LSS, antal personer	168	168	187	191
Korttidsvistelse, antal dygn	4 352	3 733	5 405	5 189
Korttidstillsyn, antal barn	29	26	31	31
Hem för vård och boende (HVB), antal dygn	7 435	6 935	10 293	9 580
HVB, snittkostnad/dygn	2 048	1 926	2 135	2 151
Boendestöd, antal personer	117	113	124	128
Boendestöd, antal timmar	12 605	12 450	14 331	14 761
Sysselsättning enl. SoL, antal pass	6 521	6 653	6 468	6 468
Personlig assistans LSS, antal personer	19	21	21	20
Personlig assistans SFB, antal personer	74	74	75	73

Förändringar i förhållande till budget 2014

Den enskilt största förändringen som skett i budgeten jämfört med tidigare år är de ekonomiska effekterna av ett nytt särskilt boende i Margretelund. Under flera år har det varit brist på platser och i maj väntas alltså ytterligare ett boende som totalt kommer att ha 60 platser, att öppna. Det är svårt att beräkna exakt vilka effekter detta kommer att få och det kan också tänkas uppstå fler tomdygn i befintliga boenden under denna omställningsperiod.

I denna internbudget gäller dock antagandet att nämnden kommer att köpa totalt 35 platser med full effekt från 1 juni. Dessa platser väntas leda till bruttokostnader på 14

mkr i år. 18 av de 35 personer som i nuläget väntar på en plats i särskilt boende har idag en korttidsplats och därmed har budgeten minskats med 8,7 mkr för externa korttidsplatser. Ytterligare 8 personer som väntar på en plats har idag hemtjänstinsatser och där väntas kostnaderna minska med motsvarande 1,5 mkr. Resterande nio personer som i början av februari väntade på en plats bor idag i andra kommuner vilket innebär att nämnden idag inte har någon kostnad för dessa. Skulle de välja att flytta till kommunens särskilda boenden skulle bruttokostnaden öka med omkring 3,7 mkr från juni (6,3 mkr per år). För denna volymökning har dock inte nämnden något kostnadsutrymme i årets budget. En årlig volymökning väntas dock i särskilt boende och hemtjänst på ca 2,5 % för år 2015 till följd av en ökad andel äldre av kommunens invånare.

En faktor som drivit upp kostnaderna inom äldrevården är att ytterligare två avdelningar omvandlats från somatiska till demensplatser från 1 januari 2015. Ett ökat vårdbehov på dessa totalt 15 platser på Vårdbo och Enebacken beräknas öka kostnaderna för särskilt boende i år med 1,5 mkr. Två personer som idag bor i HVB för psykiskt funktionshindrade är äldre och förväntas få omvandlade beslut till särskilt boende vilket innebär en förskjutning av kostnader på cirka 1,3 mkr mellan dessa verksamheter. Totalt uppgår därmed nettobudgeten för särskilt boende till 135,2 mkr i år till följd av att intäkterna samtidigt ökar med omkring 3 mkr.

Under förra året steg volymerna kraftigt i HVB för psykiskt funktionshindrade. Det gav ett underskott på drygt 6 mkr. I årets budget har nästan 5,5 mkr av de medel för volymökningar som nämnden erhållit, avsatts för denna verksamhet. Intäkterna i form av momskompensation beräknas samtidigt öka med 400 tkr. Volymerna väntas dock minska från 28 helårsplaceringar till 26 med tanke på de två äldre som flyttas till särskilt boende.

750 tkr av volympengarna har använts till det ökade antalet utförda timmar av boendestöd. Utöver föregående års volymökning väntas dessa fortsätta stiga med omkring 3 % under detta år. Också budgeten för övriga insatser enligt SoL har justerats upp med 700 tkr i enlighet med de beslutade insatser som finns idag.

Inom dagverksamhet för psykiskt funktionshindrade gjordes under 2014 en justering av kostnaderna förknippade med de SoL-beslut som fanns på den dagliga verksamheten Ilsa och som den senaste tiden ökat i stor omfattning. 300 tkr har använts till denna budget från volympengarna och det är också det enda som finns budgeterat för verksamheten vilken troligen är kraftigt underfinansierad.

Nettokostnadsbudgeten för LSS boende för barn är justerad nedåt med 6,7 mkr som en konsekvens av lägre volymer. Antalet budgeterade helårsplatser har minskats från 15 stycken år 2014 till 11 platser i år. En motsatt utveckling har istället skett inom

LSS boende för vuxna. Ytterligare tre platser har tillkommit i extern regi jämfört med föregående år och en utökning av en plats i stöd- och serviceboende har också budgeterats i år. Under mitten av 2014 skedde också en justering av dygnersättningen för en boende i egen regi till den högsta nivån, 5 +, vilket ej fanns budgeterat. I årets budget får detta ökade vårdbehov helårseffekt och medför en extra kostnad på 800 tkr. Den sammanlagda höjningen av verksamhetens nettobudget jämfört med föregående år uppgår till cirka 9 mkr exklusive prisökningar.

Budgeten för daglig verksamhet är i princip oförändrad trots ett visst överskott förra året. Det beror på att volymökningarna kom i slutet på året och dessa då får helårseffekt på kostnaderna först i år. För korttidsinsatser till barn enligt LSS har budgeten däremot utökats med totalt 2,4 mkr och detta främst för att täcka de volymökningar som skedde redan under förra året.

En del förändringar i redovisningen av kostnader och intäkter för trygghetsboenden och träffpunkter har genomförts i denna internbudget. Det innebär bland annat att samtliga kostnader för Fyren, Solgården, Solhälla och Görjansgården är samlade under en verksamhet från och med nu. Tidigare redovisades lokalkostnaderna för dessa under ”hyra gemensamma lokaler” vilket alltså påverkat även denna budgetpost som minskat från 1,7 mkr till endast 150 tkr.

Personalkostnaderna på biståndsenheten har, utöver beräknad årlig löneökning, ökat med cirka 3 mkr jämfört med föregående års budget. 600 tkr av dessa går till den extra lönesatsning på biståndshandläggare som nämnden fått ersättning för. 1,4 mkr har avsatts för de nyinrättade samordnartjänsterna på enheten och cirka 600 tkr för tillfälliga personalkostnader i samband med införandet av ÄBIC, varav dock cirka hälften finansieras med statsbidrag. Den nya tjänsten på halvtid som bostadsförvaltare ökar kostnaderna för personal med cirka 300 tkr men väntas på sikt minska kostnaderna för omfattande reoveringar och dylikt.

Personligt ombud utökar sin verksamhet med 0,5 heltidstjänst till totalt 4,65 årsarbetare och i Vård- och omsorgsnämndens budget ingår också från och med i år 400 tkr för intäkter respektive kostnader för den relativt nystartade verksamheten med barnombud.

Till sist har den tidigare budgeterade, centrala bufferten för oförutsedda kostnader på 500 tkr tvingat tas bort på grund av nämndens ansträngda ekonomiska situation och att det därmed inte längre finns utrymme för en sådan post.

Lokaler

Bostäder

Behovet av platser inom särskilt boende för äldre kommer troligen att vara tillgodosett vid halvårsskiftet 2015. Detta förutsatt att de byggprojekt som nu pågår eller är planerade (Margretelund, Skånsta samt senare Norrgårdsvägen och Ljusterö) genomförs. Samtliga projekt förutom Ljusterö (8-10 platser) är beroende av att privata aktörer genomför projekten och att dessa väljer att ansöka om att delta i kommunens valfrihetssystem (LOV). En förstudie för planering av särskilt boende på Ljusterö pågår.

Behovet av anpassade bostäder för äldre med missbruksproblematik kommer att utredas i samarbete med Socialnämnden.

I samband med att fler platser blir tillgängliga i särskilt boende för äldre ska en enhet (9 platser) på Enebacken omvandlas till korttidsboende för personer med demenssjukdom. Lokalanvändningen för växelvård på Solskiftets äldreboende kommer därefter att ses över.

Vård- och omsorgsnämnden ser att ytterligare platser behövs i gruppboendebostäder för personer med funktionsnedsättning (LSS och SoL). Nämnden har därför begärt hos Kommunstyrelsen att arbeta för att projektera och upphandla enligt behov. Ett projekt är att bygga fler bostäder till målgruppen psykiskt funktionsnedsatta i anslutning till Skogstappans gruppboende. En gruppboendebostad med 6 lägenheter, Hantverkaren (fastighet Smedby), kommer Armada att färdigställa i december 2015.

Tillgången på lägenheter för att kunna verkställa beslut om bostad med särskild service behöver öka för att möta behovet. En överenskommelse har träffats med Armada om hur begäran av lägenheter ska fungera. Förutsatt att Armada kan tillhandahålla det antal lägenheter som Vård- och omsorgsnämnden behöver kommer beslut kunna verkställas och vitesbelopp undvikas.

I planering av framtida bostadsområden är det av yttersta vikt att hänsyn tas till behov av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning. Dels ska områden utformas så att de är ändamålsenliga även för personer med nedsatta funktioner, dels ska boendeformer planeras så att särskilda boenden kan byggas. Närheten till samhällsservice är en viktig planeringsförutsättning.

Övriga verksamhetslokaler

De lokaler som används för korttidsvistelse för barn och unga med funktionsnedsättning räcker inte i dagsläget. Produktionsstyrelsen utför insatsen på uppdrag av

Vård- och omsorgsnämnden, men säljer också verksamhet till andra kommuner. Detta gör att verksamheten blir bättre lämpad för att ta emot barn och unga med varierande funktionsnedsättningar. Förvaltningen avser att tillsammans med produktionsförvaltningen undersöka möjligheterna att utöka verksamheten.

Utveckling och förändringar

E-hälsa

Regeringen ger genom Socialstyrelsen och SKL (Sveriges kommuner och landsting) kommunerna i uppdrag att arbeta med att använda tekniska lösningar i omsorgen. Syftet är dels kvalitetshöjande och dels besparande. Detta arbete sammanfattas under rubriken E-hälsa. Under 2015 kommer Vård- och omsorgsnämnden att arbeta med vissa delar inom E-hälsa, som specificeras i en särskild strategi. Fokus kommer att vara på övergång till digitala trygghetslarm, anslutning till nationell patientöversikt (NPÖ) och vårdplanering via videoteknik. Se separat bilaga om ekonomiska konsekvenser av övergång till digitala trygghetslarm.

Bostadssituationen

Ett återkommande problem är den allmänna bostadsbristen och möjligheterna att tillgodose behov av insatsen bostad. Det finns inte tillräckligt många bostäder varken för äldre personer eller för personer med funktionshinder. Situationen är kostnadsdrivande då andra lösningar, externt köpt vård, får ersätta möjligheten att erbjuda bostad på hemmaplan. En annan orsak till att bostadsbristen är kostnadsdrivande är att ungdomar med funktionshinder blir mer benägna att ansöka om denna insats än vad de hade varit om det var lättare att ordna en egen bostad. Förvaltningen har ett etablerat samarbete med Armada. Nya lösningar behöver dock komma till för att underlätta situationen, det kan t ex vara att kommuner köper en befintlig villa.

Kostnadsökningar inom funktionshinderområdet

Fler personer än tidigare får diagnoser som kan ge dem rätt till stöd enligt LSS eller SoL på grund av en funktionsnedsättning. Detta får som konsekvens att Vård- och omsorgsnämndens kostnader ökar. Vissa av kostnadsökningarna har analyserats under 2014. Detta i sig leder dock inte alltid till att kostnaderna kan minskas. För att bibehålla kvaliteten på dagens insatser, behöver erforderlig volymkompensation tillföras nämndens budget årligen.

Valfrihet inom särskilt boende och etablering av nya verksamheter

Från och med 1 februari 2014 finns ett system för valfrihet inom särskilt boende för äldre. Det betyder dels att den enskilde kan välja var denna vill bo och dels att nya verksamheter kan etablera sig och ansöka om att bli valbara. Det finns i dagsläget två planeringar där byggnation pågår eller snart ska starta, det ena finns i Margretelund och det andra i Skånsta. Det finns också andra byggplaner under projektering. Om samtliga verksamheter startar och blir valbara, kommer det att finnas fler platser för särskilt boende inom kommunen än vad som behövs.

Det finns i gengäld ingen garanti för att platserna kommer att gå till Österåkers kommun, verksamheterna kan också sälja dem till andra kommuner. Utvecklingen visar att en kommun med ett valfrihetssystem inte på samma sätt som tidigare har kontroll över platsantalet. Det behöver finnas en flexibilitet i planering och start och nedläggning av verksamheter.

Valfrihet

Regeringen har fattat beslut om lagändringar som rör kommunernas olika valfrihetssystem. Kommunerna ska bli bättre på att informera medborgarna om de olika valmöjligheterna. Kommunfullmäktige ska fatta beslut om en plan för uppföljning av verksamheter där de har anlitat någon för att utföra välfärdstjänster.

2013 infördes valfrihet enligt LOV inom daglig verksamhet (LSS) och sysselsättning för personer med psykiska funktionsnedsättningar (SoL). Ett viktigt mål var att bredda utbudet i kommunen med nya aktörer och verksamheter. I dagsläget finns bara Produktionsstyrelsen som utförare. Förvaltningen kommer att följa utvecklingen i andra kommuner som infört LOV samt se över regelverket och förutsättningarna för etablering i kommunen.

Ansvar för hälso- och sjukvård i LSS-verksamheter

Troligen kommer ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatser upp till och med sjuksköterskenivå i daglig verksamhet och bostad med särskild service enligt LSS att övergå från landstinget till kommunen från 1 oktober 2015. Detta under förutsättning att samtliga kommuner ställer sig bakom förslaget. Förändringen kommer att innebära att kommunen behöver skapa ett nytt system för att kunna tillhandahålla den delen av hälso- och sjukvården. Det kan exempelvis handla om att samtliga utförare får i uppdrag att tillhandahålla verksamheten eller att t ex Produktionsstyrelsen får detta i uppdrag.

Huvudmannaskapsförändringen kommer att medföra ökade kostnader för Vård- och omsorgsnämnden motsvarande 2 894 tkr samt innebära ett intäktsbortfall med 1 100 tkr. För detta behöver nämnden ersättas i 2016 års budget. Se bilaga 5.

Hemsjukvård

Den planerade överflyttningen av hemsjukvården till kommunerna i Stockholms län är inte längre aktuell under 2015. Detta beror på ett antal uppkomna komplikationer; bl.a. finns det stora skillnaderna i verksamhetsvolymerna mellan kommunerna samt att utförande av uppgifter åt landstinget inte hanterats lika inom länet. En överflyttning av uppgifter, kopplad till skatteväxling förutsätter total enighet mellan landstinget och länets kommuner. För närvarande råder en osäkerhet om när en överflyttning kan bli aktuell.

De nya riktlinjerna från Socialstyrelsen

Förvaltningen kommer att anpassa de individuella biståndsbesluten så att besluten blir ändamålsenliga i enlighet med Socialstyrelsens nya regler för ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden, som träder i kraft i mars 2015. Socialstyrelsen avser att komma med kompletterande föreskrifter som gäller för samtliga platser i särskilt boende från mars 2015. De nya riktlinjerna innebär krav på högre bemanning jämfört med dagens. Dessutom kommer beslut om särskilt boende att fattas på mer detaljerad nivå och även följas upp oftare vilket innebär att resurserna för myndighetsutövningen behöver ses över.

Förebyggande och uppsökande verksamhet

En förstärkning av det förebyggande (hälsofrämjande) arbetet och insatser i form av uppsökande verksamhet kommer att fortsätta under 2015. Som exempel kan nämnas förebyggande insatser i form av fysisk aktivitet, mat och goda matvanor, sociala aktiviteter, säkerhetsförebyggande arbete samt främjande av social gemenskap. Idéburna organisationer kommer att involveras i träffpunktsverksamheterna i högre utsträckning än idag. Att satsa på förebyggande insatser kan generera såväl hälsovinster som ekonomiska vinster. Bl.a. kan behovet av vård- och omsorgsinsatser minska eller skjutas upp. Studier visar att fysisk aktivitet är den mest effektiva insatsen när det gäller att bibehålla äldres hälsa och livskvalitet och att hålla ner kostnaderna för vård och omsorg.

Ekonomisk riskanalys

Tidigare har Vård- och omsorgsnämnden ålagts viten i samband med brist gällande LSS-bostäder, vilket i hög utsträckning kan påverka nämndens ekonomiska utfall. Brist av gruppboende för funktionshindrade medför en risk för att beslut om bistånd inte blir verkställda vilket kan leda till viten. Ett LSS-boende med 6 platser väntas öppna i december 2015

Även små volymförändringar inom socialpsykiatrin kan få stora ekonomiska effekter då många insatser har höga kostnader per individ räknat på helårsbasis. Det kan dessutom vara svårt att förutspå hur många platser som kommer att krävas framöver. Antalet heltidsplatser på hem för vård och boende prognostiseras för 2014 till 26 platser vilket är 7 platser mer än budget. Med en snittkostnad per dygn på ca 2 000 kr innebär en sådan förändring en utveckling på närmare 4,5 mkr per år.

Hemtjänsten har under 2014 nått en mer stabil nivå jämfört med 2013 då behovet av hemtjänst ökade drastiskt. För kommande år har den bibehållna stabiliteten väntats hålla i sig och man beräknar att behovet av hemtjänst dessutom kan minska i och med att fler kommer att få plats på särskilt boende. Med tanke på det plötsliga händelseförloppet 2013 är det däremot värt att ha i åtanke att utvecklingen snabbt kan förändras och effekten att behovet av hemtjänst skulle minska av att fler placeringar kan genomföras på särskilt boende riskerar i så fall att utebli.